

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

АЛЕКСАНДРОВА ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 378+81'276.1+316.77+81-115

**ВАРІАТИВНІСТЬ СОЦІОЛЕКТУ МОЛОДІ
(на матеріалі української та англійської мов)**

10.02.15 – загальне мовознавство

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор
Корольова Тетяна Михайлівна,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Калита Алла Андріївна,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»,
професор кафедри теорії, практики та перекладу французької мови
кандидат філологічних наук
Сивокінь Ганна Володимирівна,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
викладач кафедри іноземних мов

Захист відбудеться «28» лютого 2015 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.053.05 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (65045, м. Одеса, вул. Єврейська, 25).

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розіслано «28» січня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради



Т. А. Дружина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Проблеми взаємозумовленості мови та соціуму, мовного варіювання, соціальних оцінок нормативних установок, виявлення закономірностей розвитку соціолінгвістичних підсистем мови, комунікативно-прагматичної зумовленості мовлення, що детермінує мовленнєву поведінку членів певного лінгвосоціуму, перебувають у ракурсі постійних лінгвістичних пошуків та піддані всебічному аналізу в наукових розвідках вітчизняних та іноземних мовознавців (Л. І. Антропова, В. І. Беліков, О. В. Єрофєєва, Т. І. Єрофєєва, Ю. О. Жлуктенко, Е. Ш. Ісаєв, В. П. Коровушкін, М. П. Кочерган, Л. П. Крисін, Л. Б. Нікольський, Д. О. Петренко, О. Д. Петренко, Л. І. Прокопова, Л. О. Ставицька, В. А. Хомяков, R. T. Bell, J. J. Gumperz, W. Labov, E. Partridge, P. Trudgill та ін.).

Вивчення соціолектних форм мови відповідає потребам сучасної лінгвістики, яка розглядає мову в тісному зв'язку з індивідом, його мисленням і світоглядом; зокрема можна відзначити активізацію досліджень функціонування мови в молодіжному лінгвосоціумі. Об'єктами лінгвістичних студій поточного століття постають різноманітні аспекти **соціолекту молоді (СМ)**, які досліджуються на матеріалі російської мови (О. О. Анищенко, О. В. Цибізова, М. Г. Чабаненко), французької (Н. М. Копитіна), німецької (Д. М. Польська, О. В. Поздняков, О. С. Христенко); у зіставному аспекті на матеріалі російської та німецької мов (Є. В. Горчакова, М. Ю. Россіхіна). Проте, останні дисертаційні розвідки українського СМ обмежено вивченням когнітивних параметрів молодіжного сленгу (П. М. Грабовий) та особливостей міського молодіжного сленгу (С. А. Мартос); вивчення англійського СМ представлено працею Р. В. Боднар, присвяченій соціокультурному аспекту соціолекту підлітків, та К. О. Мележик, яка вивчає соціолінгвістичну варіативність дискурсу англійського «реального» телебачення; зіставний аспект досліджень українського та англійського СМ репрезентований дослідженням К. Л. Бондаренко, яке присвячене лінгвокультурним особливостям українського та англійського сленгу.

Попри наявності значної кількості наукових розвідок СМ, можна констатувати одноаспектність підходів дослідників до вивчення мови молоді, що не дозволяє повною мірою розкрити її лінгвістичну сутність. Більшість дослідників субстандартних систем взагалі та СМ зокрема обмежують соціолект лексичним мовним рівнем (Е. М. Береговська, О. О. Анищенко, Н. М. Копитіна). Проте В. П. Коровушкін при вивченні воєнного соціолекту визнає системний підхід, який дозволяє розглядати

СМ як комплексну систему, що складається з певних підсистем і сукупностей різнорівневих одиниць, пов'язаних ієрархічними відносинами. Таке бачення соціолекту поділяють і деякі інші дослідники (Боднар Р. В., Курченко Л. М.).

Актуальність дисертаційного дослідження визначається загальною орієнтованістю сучасної лінгвістики на вивчення усного мовлення з комунікативно-функціональних позицій, що враховує обставини спілкування та характеристики комунікантів. Про актуальність роботи свідчить її спрямованість на молодіжну комунікацію: саме молодь як найбільш прогресивна соціальна група соціуму визначає вектор і еволюцію інших форм існування мови. Крім того актуальність дослідження визначається такими чинниками:

- необхідністю проведення комплексного дослідження СМ як системи взаємодіючих елементів усіх мовних рівнів;
- нерозв'язаністю питання про варіативний склад соціально зумовлених мовних ярусів СМ;
- потребою систематизації спільних і конкретно-мовних характеристик соціально маркованих систем неблизькоспоріднених мов.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у межах науково-дослідного напрямку Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Фундаментальні дослідження у вищих навчальних закладах» (код 22010020) у межах кафедральної наукової теми «Теоретичні й прикладні аспекти дослідження типологічних і конкретно-мовних рис дискурсу» (номер державної реєстрації 0107U000467), яка розробляється кафедрою перекладу та теоретичної і прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 5 від 29 грудня 2005 р.

Мета роботи полягає у виявленні спільних і конкретно-мовних особливостей СМ на матеріалі української та англійської (американського варіанту) мов. Для досягнення поставленої мети було сформульовано такі **завдання**:

- дослідити кореляцію варіативності мови і мовлення та соціальної диференціації мови;
- висвітлити сучасне трактування норми як соціолінгвістичної категорії;
- проаналізувати поняття СМ у сучасній лінгвістиці;
- вивчити варіативність різнорівневих лінгвістичних засобів актуалізації СМ в українській та англійській мовах;

– дослідити процес кореляції різнорівневих лінгвістичних засобів у досліджуваних мовах у межах СМ.

Об'єктом дослідження є сучасне усне діалогічне мовлення української та американської молоді.

Предметом дослідження обрано варіативність лінгвістичних засобів актуалізації СМ.

Матеріал дослідження включає в себе широкий, вузький та експериментальний корпуси. У широкий корпус увійшли 200 квазіспонтанних озвучених текстів діалогічного характеру з художніх фільмів, що відображають специфіку українського та англійського СМ (загальний обсяг звучання становить 18 годин). На основі широкого корпусу дослідження був сформований вузький корпус дослідження, адресований аудиторам, обсяг якого складає 1200 експериментальних інтонаційних груп для кожній з досліджуваних мов. Експериментальний корпус дослідження, який був підданий інструментальному аналізу, склали 680 інтонаційних груп на двох досліджуваних мовах.

Мета, завдання й об'єкт дослідження визначили добір **методів** дослідження. У роботі використано комплексну методіку, що включає *описово-аналітичний метод*, який полягає у критичному вивченні науково-теоретичних джерел із проблематики дослідження; *метод лексико-семантичного аналізу* для дослідження тематичної, конотативної та структурної специфіки субстандартної лексики СМ; *метод функціонально-семантичного аналізу* при визначенні комунікативно-модальних типів висловлювань СМ, виділенні найчастотніших емоційно-модально забарвлених фраз СМ та граматичних характеристик мовлення молоді; *методи слухового, аудиторського та інструментального аналізів*, що застосовувалися під час проведення експериментально-фонетичної частини дослідження з метою визначення показників фонетичних характеристик молодіжного мовлення; *метод зіставного аналізу*, що використовувався при зіставленні лінгвістичних особливостей СМ на матеріалі мов, що вивчаються. *Метод статистичної обробки* досліджуваних мовних явищ забезпечив об'єктивність і верифікованість одержаних даних. За допомогою *методу лінгвістичної інтерпретації експериментальних даних* надано пояснення, системний опис та всебічне тлумачення лінгвістичного значення результатів дослідження, формулювання основних висновків роботи.

Методологічною основою дослідження СМ є положення про тісний взаємозв'язок розвитку суспільства, мови та мислення при визначальній ролі першого.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що вперше:

- проведено комплексний опис сучасних СМ на матеріалі української та англійської мов;
- визначено варіативність різнорівневих лінгвістичних засобів актуалізації СМ в українській та англійській мовах;
- вивчено специфіку фонетичної оформленості українського та англійського озвученого молодіжного мовлення на сегментному та супрасегментному рівнях;
- встановлено механізми взаємодії різнорівневих лінгвістичних засобів в реалізації комунікативних інтенцій та емоційно-модального навантаження в досліджуваних мовах в межах СМ.

Практичне значення дисертації: розроблено методичні вказівки для написання дипломних робіт «Фонетичні особливості лінгвістичного оформлення мовлення носіїв українського та англійського соціолектів молоді (сегментний рівень)», «Просодичні засоби передачі емоційно-модальних значень в українському та англійському соціолектах молоді». Матеріали та результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в лекційних і практичних курсах з соціолінгвістики, лексикології та стилістики, фоностилїстики української та англійської мов, типології мов, у спецкурсах з проблем прагмалінгвістики. Результати наведеного аналізу можуть слугувати теоретичною базою під час комплексного вивчення діалектів певних соціальних груп або на рівні окремих підсистем.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданні кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доповідалися на міжнародних конференціях: «Інтерактивна комунікація в контексті сучасних наукових парадигм» (Одеса, 2012), «Актуальні проблеми романо-германської філології та освітній соціокультурний процес» (Тернопіль, 2013), «Мови та світ: дослідження та викладання» (Кіровоград, 2014), «Актуальні проблеми сучасної філології в контексті діалогу мов і культур» (Одеса, 2014); на всеукраїнській науково-методичній конференції «Проблеми типології у сучасному мовознавстві» (Одеса, 2010).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 7 статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях України (3 статті одноосібні (1,6 др. арк.) й 4 статті у співавторстві (1,3 др. арк.), 1 статті, яка опублікована у закордонному виданні, 2 тезах доповідей на наукових конференціях, 1 матеріалі міжнародних

конференцій та двох виданнях методичного характеру. Особистий внесок дисертантки в публікаціях, які написані у співавторстві, полягає в підтвердженні теоретичних засад дослідження експериментальними даними, аналізі та систематизації отриманих результатів.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (298 позицій) та додатків А, Б, В.

Повний обсяг дисертації становить 242 сторінки, основний зміст викладено на 174 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, визначено його мету і завдання, сформульовано положення, що виносяться на захист, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення, описано методи й прийоми дослідження, подано інформацію про апробацію його результатів, структуру й обсяг дисертації.

У **розділі I «Теоретичні засади дослідженні варіативності СМ»** розглядаються проблеми соціальної диференціації мови в контексті загальної проблематики варіювання мови та мовлення, що зумовлюється як соціальними, так і внутрішньомовними чинниками.

У сучасній лінгвістиці поняття варіативності застосовується як до мови в цілому, так і до різних форм її існування: усної та писемної, кодифікованої і діалектної, територіальних та соціальних різновидів мови. Варіативність розглядається як об'єктивна іманентна властивість мовної системи, що зачіпає всі виділені в мові підсистеми й одиниці у плані форми та змісту, у синхронії та діахронії, а також внутрісистемні відносини (В. М. Солнцев).

Соціальне членування суспільства має безпосередній вплив на функціонування мови та на її структуру, сприяючи варіативності на рівні мови та окремих підсистем (Т. М. Беляєва, В. О. Хомяков). На сучасному етапі вивчення проблеми соціальної диференціації мови можна засвідчити перехід від статистичного підходу, що розглядає соціальне розшарування даної мови на певні підсистеми, незалежно від умов і характеру функціонування кожної з виділених підсистем у процесі мовної комунікації до динамічного, що враховує, крім власне соціальних чинників, чинники ситуативні та стилістичні, а також статусні та рольові характеристики носіїв мови як учасників тих чи інших комунікативних актів (Л. П. Крисін, Л. Б. Нікольський О. Д. Швейцер).

Мова з позицій сучасної соціолінгвістики розглядається в якості **соціально-комунікативної системи (СКС)**, до якої включаються як

форми існування мови, так і їхні системи та підсистеми, які можуть самостійно або у сукупності з іншими підсистемами виконувати комунікативну функцію та виступати в якості засобу соціально-мовленнєвого спілкування в будь-якому за структурою або за розміром соціумі, усі мовні засоби мовленнєвого спілкування конкретного соціуму, що є системно організованими та мають свою власну структуру, які забезпечують процес інтеракції-комунікації її членів відповідно до соціолінгвістичних параметрів комунікації та прийнятих у ньому норм (В. П. Коровушкін, О. Д. Швейцер). При цьому найбільше значення відводиться соціально та етнічно детермінованим підсистемам внаслідок їхньої схильності до змін під безпосереднім впливом соціальних чинників, підданості впливу соціолінгвістичної мотивації.

Продуктом взаємодії мовного колективу та СКС є певна мовна («соціально-мовна», «соціолінгвістична» в термінології різних вчених) ситуація – мовне ціле, як динамічна, соціокультурно та комунікативно зумовлена парадигма, яка складається із сукупності функціонально диференційованих форм існування мови.

Варіативність мови та мовлення, зумовлена соціально-ситуативними та власне лінгвальними чинниками, детермінована мовною нормою, яка визначає характер реалізацій потенцій, що закладені в системі.

Концептуальне трактування соціолінгвістичної норми виходить з положення про те, що норма проявляється в нормативності, яка є постійною мовною якістю, без якої не може функціонувати жодна форма існування мови або одиниця мовного рівня. Нормативним можна визнати все те, що створено або може бути створене за наявними в мовній системі моделями і що приймається комунікантами у конкретному комунікативному акті, в соціумі та суспільстві в цілому. При цьому «широка» варіативна нормативність окремої конкретної ситуації спілкування «звужується» до стабільної кодифікованої нормативності, усвідомлюваної і прийнятої всім мовним співтовариством, яка підводиться під термін «норма першого рівня». Норма, що проявляється в некодифікованій нормативності, що є істотною диференційною ознакою мовного субстандарта як складової частини СКС, підводиться під термін «норма другого рівня». Звідси соціолінгвістична норма може бути представлена як комплексна варіативна система мовних норм, що реалізуються в мові в залежності від соціолінгвістичних параметрів комунікації (В. П. Коровушкін, М. М. Маковський, В. О. Хомяков).

Спроби лінгвістичного тлумачення та наукового опису різноманіття ненормативних шарів мови, зокрема соціальних діалектів, стикаються з проблемою відсутності точних лінгвістичних дефініцій релевантних

термінів. Аналіз існуючої наукової літератури дає підстави диференціювати між термінами «сленг», «арго», «жаргон» і відносити їх до соціолектних нестандартних лексичних систем та розглядати соціолект як комплексну систему, що складається з певних підсистем і сукупностей різнорівневих одиниць (Р. В. Боднар, Л. М. Курченко, В. П. Коровушкин). У межах даного дослідження до носіїв СМ, слідом за О. О. Аніщенко та низкою інших дослідників (О. В. Степаніщенко, А. М. Грачов), відносимо представників молодіжної субкультури у віковому діапазоні 15-30 років без диференціації в межах зазначеного вікового діапазону. Зазначимо, що визначені межі є умовними – першорядним чинником віднесення індивіда до суб'єкта СМ вважаємо його самоідентифікацію з молодіжною субкультурою, світоглядом, що знаходить відображення у відповідних мовленнєвих характеристиках.

У розділі II «**Методика проведення дослідження**» описано експериментальний матеріал, програму проведення дослідження, послідовність виконання статистичного аналізу експериментальних даних.

Матеріалом дослідження варіативності СМ слугував корпус усних квазіспонтанних текстів діалогічного характеру з художніх фільмів, що відображають специфіку українського та англійського СМ. Зазначимо, що у межах дослідження аналізується мовлення комунікантів, що мають рівні соціальні та рольові параметри.

Аналіз діалогічного мовлення СМ виконано в руслі граматики діалогічного мовлення, в основу якої покладено функціонально-комунікативний підхід до вивчення мови. В якості одиниці аналізу розглядається **акт мовленнєвої взаємодії (АМВ)**, у межах якого виділяються взаємоспрямовані акція та реакція (Л. Л. Федорова).

На першому етапі слухового аналізу в межах експериментально-фонетичної частини дослідження, проведеного дослідником, було визначено перелік найчастотніших суб'єктивно-модальних значень, маніфестованих у діалогічному мовленні носіїв СМ на матеріалі обох мов, що досліджуються, що мають певне інтонаційне оформлення. Було відзначено, що емоційно-модальна напруженість мовлення впливає на особливості сегментного рівня досліджуваних мов у межах СМ, що проявляється у протягуванні голосного звуку, подовженні ініціального або медіального приголосного звуку в слові, поскладовій вимові слова.

На другому етапі слухового аналізу, проведеному аудиторами, було визначено певний комплекс фонетичних параметрів як у фразі в цілому, так і в окремих її сегментах, в яких аудитори суб'єктивно констатували стабільну тенденцію до характерних змін, зумовлених емоційно-

модальною напруженістю мовлення в обох досліджуваних мов, що визначило обсяг інструментального аналізу.

Інструментальний аналіз, проведений за допомогою програмного забезпечення Praat 5.4 та Speech Analyzer 3.1, дозволив підтвердити об'єктивність лінгвістичних висновків, отриманих за допомогою суб'єктивних методів дослідження (слухового й аудиторського аналізів), результатами точних фізичних вимірів. Мета інструментального аналізу експериментального матеріалу полягала у визначенні фізичних показників релевантних фонетичних характеристик мовлення комунікантів на сегментному та супrasegmentному рівнях у межах СМ. У завдання дослідження на даному етапі входив аналіз акустичних та темпоральних характеристик голосних і приголосних звуків, тональних, динамічних і темпоральних акустичних характеристик експериментальних інтонаційних груп, що включав визначення абсолютних значень акустичних параметрів та обчислення їхніх відносних величин.

Статистична обробка даних експериментально-фонетичної частини дослідження була спрямована на визначення закономірностей у структурі аналізованих даних. Для кожного виду досліджуваних акустичних показників було обчислено середнє арифметичне значення, середньоквадратичне відхилення для вибірки, а також перевірено закон розподілу величин. Застосування статистичних методів дозволило встановити параметри, які незалежно від комунікативно-модального типу висловлювання однозначно визначають реалізоване суб'єктивно-модальне значення, а також є спільними для української та англійської мов.

У розділі III «Аналіз результатів дослідження соціолінгвістичних параметрів СМ» наведено результати аналізу варіативності лексичної, граматичної та фонетичної систем СМ.

Функціонально-семантичний аналіз діалогічного молодіжного мовлення засвідчив, що, незважаючи на орієнтованість репліки-реакції на репліку-акцію у межах АМВ, діапазон реакційних реплік є варіативним: репліки комунікантів не обмежені кількістю та комунікативним типом речень і обумовлені прагматикою висловлювання. В межах репліки-реакції (Р) можуть бути виділені окремі мовленнєві дії: реакційна дія, зумовлена попередньою акцією (А), та дія, що ініціює подальшу реакцію комуніканта, тобто постає акцією в діалогічному спілкуванні; можлива цілісність мовленнєвих дій в межах репліки-реакції комуніканта та її функціонування в якості акції в межах подальшої інтеракції в незмінній формі. Така варіативність пояснюється тим, що зв'язок між реплікою-акцією та реплікою-реакцією

у межах діалогічного мовлення не обмежується лише структурно-семантичним рівнем, а напрямок розгортання комунікації визначається як власне лінгвальними, так і позалінгвальними чинниками, до яких можна віднести соціолінгвістичні параметри молодіжної комунікації та соціолінгвістичні характеристики її носіїв, інтенції комунікантів.

За сферою впливу на співрозмовника у межах діалогічної мовленнєвої комунікації СМ виділено 3 класи мовленнєвих впливів (односпрямованої мовленнєвої дії, змістом якої є соціальний вплив на мовця в процесі спілкування): **соціальний мовленнєвий вплив (СМВ), мовленнєвий вплив волевиявлення (МВВ), інформативний мовленнєвий вплив (ІМВ); оцінний та емоційний мовленнєвий вплив (ОЕМВ)** співвіднесено з поняттям суб'єктивної модальності, у межах якої виділені найчастотніші типи суб'єктивно-модальних значень: власне оцінне – «засуджуючи» та емоційно-оцінні: «зацікавлено», «вражено», «обурено», «агресивно».

Аналіз класів мовленнєвого впливу діалогічного мовлення СМ дозволяє констатувати нерівноцінність їхньої репрезентативності в молодіжній комунікації. Найменшу поширеність (близько 4% в обох досліджуваних мовах) демонструє СМВ, який здійснюється з метою вітання, прощання, представлення, що в переважній більшості випадків не викликає у співрозмовника відповідної мовленнєвої дії, тобто є асиметричним у сфері молодіжної комунікації – репліка-реакція у межах АМВ може бути представлена виключно ІМВ:

(А) - *Hi, I'm Buddy* (СМВ), *what can I get'cha?* (ІМВ)

(Р) - *I'll have the Douglas Sirk steak.* (ІМВ)

МВВ є більш розповсюдженим (11 % в українському та 12 % в англійському мовленні) в СМ і представлений такими комунікативно-модальними типами висловлювань: прохання, наказ, переконання. У межах найпоширенішого (85 % та 83 % відповідно) у молодіжній комунікації ІМВ диференційовано такі комунікативно-модальні типи висловлювань: запит інформації (з'ясування, уточнення), констатація факту, роз'яснення.

Емоційно-модальна забарвленість висловлювань СМ представлена як позитивними, серед яких превалюють «зацікавлено», «вражено», так і негативними значеннями, найчастотнішими з яких виявляються «обурено», «агресивно», «засуджуючи». Кількість реалізацій негативних суб'єктивно-модальних значень в СМ значно перевищують кількість реалізації позитивних (майже в два рази в обох досліджуваних мовах).

Соціолектна (субстандартна) лексична підсистема СМ представлена лексичним просторіччям – стилістично зниженими та соціально

маркованими елементами (лексичними соціолектизмами). Система лексичного просторіччя СМ включає в себе такі компоненти: сленгізми (72 % та 75 % в українській та англійській мовах), загальні колоквіалізми (18 % та 12 % відповідно) та вульгаризми (10 % та 13 % відповідно).

У межах експериментального матеріалу констатовано низку лексичних соціолектизмів з невизначеною конотацією, актуалізація якої відбувається у конкретному мовленнєвому акті з урахуванням прагматики висловлювання, просодичних та позалінгвальних чинників:

АМВ I. (А) - *Так, ну відзначити цю подію треба по-любому. Ден, дуй в ліс за дровами, розведемо вогонь.*

(Р) - *Я?! Біта, а то не я там уже так біжу, що аж падаю? Ні фіга собі! Я що посильний вам!* - негативна конотація - «обурено».

АМВ II. (А) - *Біта, звідки ти це все знаєш?*

(Р) - *Ні фіга собі! Я бачу, Катюк, я нарешті по-серйозному привернув твою увагу?* - позитивна конотація - «вражено».

Аналіз тематичного розподілу лексики СМ української та англійської мов дозволив виділити найбільш репрезентативні тематичні групи соціолектних одиниць відповідно до об'єктів і цілей номінацій: 1) номінації осіб, 2) номінації предметів або явищ дійсності, 3) номінації дій і станів (у тому числі відносини між людьми), 4) номінації грошей, 5) номінації, пов'язані з алкоголем і наркотиками.

Предметно-тематична співвіднесеність лексичного пласта СМ дозволяє зробити висновок про його антропоцентричну спрямованість. Виділені тематичні області відображають ті сфери, які є найбільш релевантними для молоді, що дає чітке уявлення про ієрархію цінностей молодого покоління: сфери, що мають відношення до людини та її чуттєво-емоційного та раціонального сприйняття навколишньої дійсності, релевантних аспектів її діяльності та взаємодії з іншими людьми.

Структурування та систематизація лексики СМ на основі тематичних критеріїв проявляється в малочисельності тематичних груп. При цьому обмежена кількість груп компенсується їх відносною кількісною насиченістю за рахунок синонімічних рядів.

Спільними продуктивними словотворчими моделями в СМ постає афіксація, усікання, семантичний перенос: метафоричний та метонімічний. Усі типи лексичних соціолектизмів СМ характеризуються переважно негативною конотацією, переважаючою комунікативно-емотивною функцією та понятійно-функціональною закріпленістю за молодіжною сферою функціонування мови. В якості конкретно-мовних словотворчих способів українського СМ можна виділити англо-американські запозичення, англійського СМ – інфіксацію, конверсію.

Граматичні особливості СМ репрезентовано різними типами експресивного синтаксису: інверсією, повторами, еліптичними конструкціями, парцеляцією, риторичними питаннями. В якості конкретно-мовних граматичних ознак англійського СМ можна відзначити наявність подвійного заперечення, скорочених дієслівних форм, вживання форм стверджувальних речень у значенні питального.

За результатами слухового, аудиторського та інструментального аналізів констатовано, що емоційно-модальна напруженість мовлення для двох досліджуваних мов СМ актуалізується за допомогою певного комплексу фонетичних параметрів як у фразі в цілому, так і в окремих її сегментах.

На сегментному рівні відзначено виділення головного наголошеного складу за рахунок протягування голосного звуку (здебільшого в 1,5-2 рази, в окремих випадках максимальної експлікації емоційного стану – до 3 разів), подовження ініціального або медіального приголосного звуку в слові (у більшості випадків в 1,3 - 1,6 рази, в окремих випадках максимальної експлікації емоційного стану в обох мовах – до 2 разів), поскладову вимову слова. Констатовані при вираженні емоційно-модальних значень «зацікавлено», «вражено», «обурено» відхилення формантних характеристик ядерних голосних не є статистично значущими та здебільшого зумовлені тембральними характеристиками мовця, проте при експлікації негативного емоційно-модального значення «агресивно» відхилення формантних параметрів ядерних голосних від нейтральних реалізацій демонструють таку закономірність: збільшення показників F1 (до 10 %) та F2 (до 15 %) з одночасним зменшенням показника F3 (до 8 %).

Констатовано, що просодичні ознаки молодіжної комунікації в СМ української та англійської мов мають релевантні спільні та конкретно-мовні засоби актуалізації дистинктивних інтонаційних характеристик на рівні мелодичних, динамічних і темпоральних характеристик. Спільними рисами просодії при передачі певних емоційно-модальних значень у досліджених мовах були визначені такі:

- 1) зацікавлено: спадна передшкала, звужений інтервал **ЧОТ (частота основного тону)** ядерної частини, середній тональний регістр;
- 2) уражено: висхідна передшкала, розширений інтервал ЧОТ перед'ядерної частини, високий тональний регістр;
- 3) засуджуючи: спадна передшкала, звужений інтервал ЧОТ ядерної частини, середній тональний регістр;
- 4) обурено: спадна передшкала, розширений діапазон ЧОТ усієї синтагми, високий тональний регістр;

5) агресивно: висхідна передшкала, максимально розширений діапазон ЧОТ усієї синтагми, максимально високий тональний регістр.

Відносні усереднені акустичні кореляти суб'єктивно-модальних значень СМ у досліджуваних мовах відображені у таблиці 1:

Таблиця 1

Відносні усереднені акустичні кореляти суб'єктивно-модальних значень СМ

Частина інтонаційної групи	Акустичні характеристики	Модальне значення				
		зацікавлено	вражено	засуджують	обурено	агресивно
українська мова						
Перед'ядерна частина	Рівень ЧОТ	1,23	1,38	1,49	1,48	1,32
	Інтервал ЧОТ	1,20	1,60	1,02	1,29	1,43
	Інтенсивність	1,05	1,14	1,03	1,29	1,34
Ядерна частина	Рівень ЧОТ	1,20	1,42	1,35	1,38	1,60
	Інтервал ЧОТ	0,95	1,50	0,98	1,42	1,59
	Інтенсивність	1,05	1,16	1,08	1,31	1,37
	Тривалість складу	1,28	1,50	1,26	1,17	1,43
Заядерна частина	Рівень ЧОТ	1,07	1,36	1,27	1,21	1,23
	Інтенсивність	1,04	1,13	1,07	1,27	1,23
Інтонаційна група	Рівень ЧОТ	1,26	1,38	1,37	1,45	1,46
	Діапазон ЧОТ	1,01	1,75	1,23	1,81	2,03
	Інтенсивність	1,05	1,14	1,06	1,29	1,30
англійська мова						

Перед'ядерна частина	Рівень ЧОТ	1,2 6	1,3 2	1,38	1,4 8	1,40
	Інтервал ЧОТ	1,2 5	1,6 0	1,20	1,3 5	1,41
	Інтенсивність	1,0 8	1,1 9	1,10	1,2 3	1,34
Ядерна частина	Рівень ЧОТ	1,1 8	1,3 6	1,30	1,4 3	1,62
	Інтервал ЧОТ	0,7 5	1,2 0	0,80	1,5 2	1,63
	Інтенсивність	1,0 9	1,2 0	1,11	1,3 3	1,35
	Тривалість складу	1,0 4	1,3 4	1,02	1,1 6	1,30
Заядерна частина	Рівень ЧОТ	1,0 3	1,2 6	0,95	1,2 8	1,40
	Інтенсивність	1,0 5	1,1 4	0,90	1,1 8	1,28
Інтонаційна група	Рівень ЧОТ	1,1 1	1,3 2	1,24	1,4 3	1,48
	Діапазон ЧОТ	1,3 0	1,4 5	0,90	1,4 0	1,60
	Інтенсивність	1,0 7	1,1 7	1,02	1,2 3	1,32

ВИСНОВКИ

Соціальні чинники, що лежать в основі мовної варіативності, знаходяться за межами потенційно варіативної мовної системи та визначають використання мови як засобу спілкування в мовному колективі. Поліфункціональна варіативність мови та її конкретні форми обумовлюються об'єктивними потребами соціально-мовленнєвого спілкування: неоднорідністю соціуму та різноманіттям соціально-комунікативних ситуацій. Самоідентифікація мовця з певним соціальним колективом опосередковує добір окремих мовних форм або цілих мовних систем і підсистем, надає стереотипності висловлюванням, які варіюються з урахуванням ситуативної змінної та індивідуальних характеристик особистості.

В соціолінгвістичному аспекті норма розглядається як об'єктивна категорія, яка присутня в мові і, експліцитно чи імпліцитно, в свідомості кожного мовця, здійснюючи зв'язок між мовою-системою та мовленням. Процес формування норми відбувається під впливом як об'єктивних

умов (реалізація можливостей, що надаються мовною системою), так і суб'єктивних чинників (соціальна оцінка мовних фактів та їх свідомий відбір), тобто поняття норми передбачає складну діалектичну взаємодію об'єктивного (експліцитного), і оцінного (аксіологічного, імпліцитного) аспектів. Об'єктивна норма (норма першого рівня) відмежовує допустимі в мовній системі реалізації від неприпустимих, відмежовуючи системне від несистемного. Аксіологічна норма (норма другого рівня) включає ті допустимі системні реалізації, які прийняті мовним колективом на певному етапі розвитку мови на рівні узусу. Експліцитна норма поширюється на весь мовний колектив, відображаючи кодифіковані норми літературної мови, а також норми, що розділяються більшістю мовців в межах лінгвосоціуму незалежно від їхнього соціального статусу; імпліцитна норма функціонує всередині окремо взятої соціальної групи.

Дослідження, проведене на матеріалі українського та англійського молодіжного мовлення, доводить, що СМ є відносно стійкою напівавтономною формою існування національної мови, що обслуговує молодіжний соціум, має специфічну лексичну систему та інвентар граматичних і фонетичних особливостей, обумовлених соціолінгвістичними характеристиками її носіїв і соціолінгвістичними параметрами молодіжної комунікації (неформальний характер інтеракції, що передбачає свободу спілкування, засновану на солідарних відносинах рівних і своїх, не скуту межами офіційності), що варіюються за якістю та кількістю.

Варіативність СМ як системи є його інгерентною властивістю та пронизує всі аспекти його структури та функціонування. Функціонування СМ регламентовано поєднанням норми першого рівня, що проявляється в кодифікованій нормативності, яка є суттєвою диференціальною ознакою літературного стандарту та виступає в якості нейтрального фону, на якому проявляються властивості норми другого рівня, некодифікованої нормативності, що є диференціальною ознакою СМ як соціально обмеженої мовної системи. До норми другого рівня СМ відносяться структурні, семантичні та функціональні особливості його лексичної, граматичної та фонетичної систем.

Системний аналіз даних двох вибірок дозволив зробити висновок про існування типологічно спільних рис лексичного рівня. Субстандартна лексична система СМ представлена стилістично зниженими та соціально маркованими елементами (лексичними соціолектизмами). Лексичні соціолектизми СМ характеризуються здебільшого зниженою конотацією, переважаючою комунікативно-емотивної функцією та понятійно-функціональної закріпленістю за молодіжною сферою

функціонування мови. Система лексичного просторіччя СМ включає в себе такі компоненти: сленгізми, загальні колоквіалізми та вульгаризми. Простежуючи комплекс двосторонніх зв'язків між СМ та соціумом, що охоплює суспільно значущі зміни та варіації в соціолекті, зазначимо неоднаковість соціальної обумовленості мовних ярусів СМ та підкреслимо, що найбільш явний зв'язок з життям суспільства виявляє лексичний ярус, а інші яруси пов'язані з ним опосередковано.

Варіативність граматичного рівня СМ репрезентовано типологічно спільними для двох мов ознаками: інверсія, повтори, еліптичні конструкції, парцеляція, риторичні питання. В якості типологічних граматичних ознак СМ англійської мови можна відзначити наявність подвійного заперечення, скорочених дієслівних форм, форми стверджувального речення у значенні питального, що можуть бути віднесені до норми другого рівня.

Проведений аналіз фонетичних засобів соціолекту молоді продемонстрував той факт, що найважливішим в оформленні фонетичного компонента молодіжного мовлення є параметр емотивності, що використовується при реалізації прагматичної функції комунікації, який значно впливає на сегментний та супрасегментний рівні мовлення молоді. Комбінація різних функцій просодії в процесі молодіжної комунікації при визначальній ролі емоційно-модальної складової постає найважливішим компонентом актуалізації прагматики висловлювання.

Типологічно спільними ознаками маніфестації емоційно-модальної напруженості мовлення для двох досліджуваних мов можна вважати такі фонетичні характеристики: на сегментному рівні відзначається виділення головного наголошеного складу за рахунок протягування голосного звуку, подовження ініціального або медіального приголосного звуку в слові, поскладову вимову слова, відхилення значень формантних характеристик ядерних голосних від нейтральних реалізацій.

Характерні риси просодії носять подібний характер в українській та англійській мовах. Мовна специфіка проявляється у деякому розходженні використовуваних просодичних маркерів. Зокрема, в українській мові передшкала характеризується більш низьким мелодійним рівнем, ніж передшкала висловлювань в англійській мові. При вираженні емоційно-модальних значень в англійській мові більш контрастні перепади мелодики в ядрі та мелодичний діапазон фрази в цілому.

Емоційна забарвленість мовлення молоді актуалізується за рахунок активної взаємодії компонентів лексичної, граматичної та фонетичної підсистем. Взаємодіючи, вони забезпечують адекватність плану

вираження плану змісту в масштабах висловлювання, зумовлюють трансформацію структури компонентів кожної з підсистем за рахунок компенсаційних, маскуючих, дифузних процесів. Попри розходження інвентарю засобів, використовуваних в рамках кожної з підсистем мови, основні закономірності механізму взаємодії різнорівневих мовних засобів при актуалізації семантики мовлення виявляються однотипними, що можна розглядати як прояв ізоморфізму в системі мови, пов'язаний із взаємодією мовних підсистем під час передачі змістових відносин, що свідчить про можливість взаємокомпенсації різнорівневих засобів при актуалізації ними змістових відносин в процесі мовної комунікації та є проявом тенденції «мовної економії», широко поширеної в СМ.

Дослідження СМ на матеріалі української та англійської мов дозволило встановити, що всі основні принципи функціонування цієї системи є подібними в двох неспоріднених мовах, що вивчаються.

У якості перспектив подальших досліджень розглядаємо вивчення функціонування системи СМ з урахуванням рольових відносин між учасниками комунікативного акту, які визначаються соціальною ситуацією, варіюються разом з нею. Крім того, до перспектив відносимо вивчення мовлення молоді з урахуванням таких соціолінгвістичних параметрів, як освіта, місце народження та проживання, приналежність до малих груп та інші.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ:

1. Александрова О. В. Просодичні особливості реалізації молодіжного соціолекту в діалогічних єдностях / О. В. Александрова // Актуальні проблеми навчання іноземних мов та перекладу : матеріали наук.-практ. конф., 11-12 квіт. 2013 р., м. Київ / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київський нац. лінгв. ун-т. – Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. – С. 14-16.
2. Александрова О. В. Просодичні засоби вираження негативних емоцій в діалозі, що містить сленгову лексику / О. В. Александрова // Філологія і освітній процес : 21 століття : матеріали наук.-практ. конф., 30 верес.-5 жовтня 2010 р., м. Одеса / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Одеський нац. ун-т. ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Вид-во КП ОМД, 2010. – С. 139-140.
3. Александрова О. В. Особенности употребления вульгаризмов в речи персонажей художественных произведений / О. В. Александрова // Актуальні проблеми романо-германської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали наук.-практ. конф., 4-5 жовтня 2013 р., м. Тернопіль / М-во освіти і науки, молоді та спорту України,

Тернопільський нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль : Вид. центр ТНПУ, 2013. – С. 64-66.

4. Александрова О. В. Фонетичні засоби актуального членування мовлення молоді / Є. Ю. Савченко, О. В. Александрова // Новітня філологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – № 47. – С. 31-39.

5. Александрова О. В. Просодія – важливий компонент епістемічної модальності англomовного та україномовного соціолекту молоді / Г. В. Сивокінь, О. В. Александрова // Наукові записки. – Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : Вид-во РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – № 130. – С. 387-389.

6. Александрова О. В. Особенности функционирования табуированной лексики в современной речи / О. В. Александрова // Культура народов Причерноморья. – Серія : Филологические науки. – Симферополь : Изд-во КРИППО, Таврический национальный университетим. В. И. Вернадского, 2006. – Т. 1, № 82. – С. 12-14.

7. Александрова О. В. Особливості просодичного оформлення діалогічних єдностей, що містять сленгову лексику / О. В. Александрова // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Серія : Лінгвістичні науки. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2012. – № 14. – С. 28-33.

8. Alexandrova O. V. Sentence stress in English and Ukrainian / Т. М. Korolova, О. V. Alexandrova, Е. U. Malihina // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Серія : Лінгвістичні науки. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2013. – № 17. – С. 80-86.

9. Alexandrova O. V. Sound interchange in modern colloquial speech / Т. А. Brovchenko, О. Alexandrova, А. Malihina// Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Серія : Лінгвістичні науки. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2014. – № 18. – С. 15-21.

10. Александрова О. В. Молодіжний соціалект як лінгвістичний феномен (до питання термінологічного визначення поняття) / О. В. Александрова // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Серія : Лінгвістичні науки. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2014. – № 19. – С. 3-10.

11. Александрова О. В. Современные тенденции социолекта молодежи [Електронний ресурс] / О. В. Александрова // Universum : Филология и искусствоведение : электрон. науч. журн. — 2014. –

№ 2 (4). – Режим доступу до журн. : <http://7universum.com/ru/philology/archive/item/1006>.

12. Александрова О. В. Фонетичні особливості лінгвістичного оформлення мовлення носіїв українського та англійського соціолекту молоді (сегментний рівень) : [Методичні вказівки для написання дипломних робіт для студентів факультету іноземних мов] / О. В. Александрова. – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2013. – 20 с.

13. Александрова О. В. Просодичні засоби передачі емоційно-модальних значень в українському та англійському соціолектах молоді: [Методичні вказівки для написання дипломних робіт для студентів факультету іноземних мов] / О. В. Александрова. – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2014. – 20 с.

АНОТАЦІЯ

Александрова О. В. Варіативність соціолекту молоді (на матеріалі української та англійської мов). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.15 – загальне мовознавство. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» МОН України. – Одеса, 2015.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню варіативності різнорівневих лінгвістичних засобів актуалізації соціолекту молоді (СМ). Встановлено, що варіативність пронизує всі аспекти структури та функціонування СМ. Функціонування СМ регламентовано поєднанням норми першого рівня, що проявляється в кодифікованій нормативності, яка є суттєвою диференціальною ознакою літературного стандарту, та норми другого рівня, некодифікованої нормативності, що є диференціальною ознакою СМ як соціально обмеженої мовної системи. До норми другого рівня СМ віднесені структурні, семантичні та функціональні особливості його лексичної, граматичної та фонетичної систем, які є подібними в двох неспоріднених мовах, що вивчаються.

Ключові слова: соціальна диференціація мови, варіативність, соціолект молоді, діалогічна мовленнєва комунікація, соціолінгвістична норма, емоційно-модальна забарвленість мовлення.

АННОТАЦИЯ

Александрова О. В. Вариативность молодежного социолекта (на материале украинского и английского языков). – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.15 – общее языкознание. – Государственное

учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского» МОН Украины. – Одесса, 2015.

Диссертация посвящена комплексному исследованию вариативности разноразрядных лингвистических средств актуализации молодежного социолекта (МС). Установлено, что вариативность пронизывает все аспекты структуры и функционирования МС. Функционирование МС регламентировано сочетанием нормы первого уровня, которая проявляется в кодифицированной нормативности, являющейся существенным дифференциальным признаком литературного стандарта, и нормы второго уровня, некодифицированной нормативности, являющейся дифференциальным признаком МС как социально ограниченной языковой системы. К норме второго уровня МС отнесены структурные, семантические и функциональные особенности его лексической, грамматической и фонетической систем, которые являются схожими в двух неблизкородственных исследуемых языках.

Ключевые слова: социальная дифференциация языка, вариативность, молодежный социолект, диалогическая речевая коммуникация, социолингвистическая норма, эмоционально-модальная окрашенность речи.

RESUME

Alexandrova O. V. The Variety of the Youth Sociolect (based on the material of the Ukrainian and English languages). – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology. Speciality 10.02.15 – General Linguistics. – The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky” of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Odesa, 2015.

The thesis is devoted to the complex research of the youth sociolect linguistic means variety that is manifested on different levels. The study conducted on the material of the Ukrainian and English youth speech proves the youth sociolect to be a relatively stable semi-autonomous existence form of the national language, serving youth society which has its specific lexical system and the inventory of grammatical and phonetic peculiarities caused by sociolinguistic features of the sociolect speakers and youth communication sociolinguistic parameters (informal interaction, providing freedom of communication, based on solidarity terms of equality, not constrained by formality boundaries) that vary in quality and quantity.

The variety of the youth sociolect is its inherent system property that affects all aspects of its structure and functioning. Youth sociolect functioning is regulated by a combination of the norm of the first level, which is

manifested in its codified nature being an important differential feature of the literary standard and serves as a neutral background, which manifests the properties of the norm of the second level, uncoded one, which serves as a distinctive feature of the youth sociolect as a socially limited language system. The norm of the second level of the youth sociolect includes structural, semantic and functional peculiarities of its lexical, grammatical and phonetic systems.

The systematic analysis conducted on the two samples deduced the existence of typologically common features of the youth sociolect lexical level. The substandard lexical system is represented by stylistically reduced and socio labeled elements (sociolectisms). Sociolectisms of the youth sociolect are characterized by mostly reduced connotation, dominant communicative and emotive function being conceptually and functionally referred to the youth sphere of language use. The youth sociolect vernacular system contains such components as slangisms, general colloquialisms and vulgarisms.

The variety of the youth sociolect grammatical level is represented by common features of the two languages under study: inversion, repetition, elliptical constructions, parcelling, rhetorical questions. As specific grammatical features of the English youth sociolect that can be attributed to the norm of the second level double negation, reduced verbal forms, use of affirmative sentences in the interrogative meaning are defined.

The analysis of the youth sociolect phonetic means proved that the most important component when forming the youth phonetic speech is emotivity aimed at pragmatic communication function actualization, which significantly affects both the segmental and the suprasegmental levels of the youth speech. The combination of different prosodic functions in the youth communication under the crucial role of emotional and modal components proves to be the most important component of utterance pragmatics manifestation.

Typologically common features of emotional and modal speech tension manifestation of the two languages under study are the following phonetic characteristics: the segmental level is marked by explication of the main stressed syllable by dragging the vowel sound, extension of the initial or medial consonant in the word, nucleus vowel formant values deviation from their neutral realizations.

The suprasegmental level is characterized by the prosodic variety of phrases with a wide range of changes of their melodic, dynamic and temporal components, the variety of tonal contours and a wide range of final and nonfinal kinetic tones, temporal speech instability and variety, cut volume contour caused by contrast expression of nucleus components of the utterance, logical and emphatic phrase accents combination. Prosodic features are

similar in both compared languages. Language specificity is manifested with some difference between the exploited intonation markers.

Active interaction between the components of the lexical, grammatical and phonetic subsystems of the youth sociolect is ascertained, all the basic functioning principles of the youth sociolect system are proved to be similar in the two unrelated languages under study.

Key words: social differentiation of language, variety, youth sociolect, dialogic speech communication, sociolinguistic norm, emotional and modal colouring of speech.

Підписано до друку 26.01.2015. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 0,9
Тираж 100 пр. Зам. № 6
Видавець і виготовлювач Букаєв Вадим Вікторович
вул. Пантелеймонівська 34, м. Одеса, 65012.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.

Тел. 0949464393, 0487431393 email - bukaev@gmail.com

